

Verduidelijking burgerschapsopdracht: bepaal de route voor jouw school

Nieuwe wet

In november 2020 heeft de Tweede Kamer ingestemd met een nieuwe wet die als doel heeft om het burgerschapsonderwijs te versterken, de taak van de school te verduidelijken en de burgerschapsopdracht een meer verplichtend karakter te geven. Als de Eerste Kamer de wet ook aanneemt, gaat de wet op 1 augustus 2021 in.

Wat betekent dit voor jouw school?

Er gebeurt ongetwijfeld al veel op jullie school als het gaat om burgerschapsonderwijs. Leraren werken aan een klimaat waarin rekening gehouden wordt met iedereen; leerlingen maken iets voor de bewoners van het verzorgingshuis naast de school; bij geschiedenis gaat het over de Grondwet, leerlingen doen mee aan het leerlingdebat in het gemeentehuis. Maar het zou zomaar kunnen dat leraren en leerlingen hier nog niet altijd gezamenlijk, bewust en doelgericht mee bezig zijn. Dat geldt namelijk voor veel scholen. De nieuwe wet vraagt van jullie een heldere visie te beschrijven, in kaart te brengen wat er gebeurt, erover na te denken wat je wanneer doet, waar nodig bepaalde zaken extra aandacht te geven. Dat moet zijn weerslag vinden in jullie schoolplan en schoolgids.

De wetstekst zegt onder andere:

1. Het onderwijs bevordert actief burgerschap en sociale cohesie op doelgerichte en samenhangende wijze, waarbij het onderwijs zich in ieder geval herkenbaar richt op:

a. het bijbrengen van respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat, zoals verankerd in de Grondwet, en de universeel geldende fundamentele rechten en vrijheden van de mens, en het handelen naar deze basiswaarden op school;

b. het ontwikkelen van de sociale en maatschappelijke competenties die de leerling in staat stellen deel uit te maken van en bij te dragen aan de pluriforme, democratische Nederlandse samenleving; en

c. het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid alsmede de waarde dat gelijke gevallen gelijk behandeld worden.

2. Het bevoegd gezag draagt zorg voor een schoolcultuur die in overeenstemming is met de waarden, bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, creëert een omgeving waarin leerlingen worden gestimuleerd actief te oefenen met de omgang met en het handelen naar deze waarden en draagt voorts zorg voor een omgeving waarin leerlingen en personeel zich veilig en geaccepteerd weten, ongeacht de in het derde lid, onder c, genoemde verschillen.

Voor achtergrondinformatie bij deze wet:
zie [Dossier Burgerschap van VGS](#).

Schoolplan

In het schoolplan geeft iedere school een beschrijving van het beleid met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs. Dat gaat uiteraard ook over het onderwijskundig beleid. Het schoolplan bevat onder andere de uitwerking van de wettelijke voorschriften betreffende de uitgangspunten, de doelstelling en de inhoud van het onderwijs. In het schoolplan moet daarom ook een beschrijving komen van de uitwerking van de burgerschapsopdracht op de school. Dat gedeelte van het schoolplan beschrijft de manier waarop de school zorg draagt voor een cultuur waarin de basiswaarden van de democratische rechtsstaat centraal staan en hoe de school daarin een actieve oefenplaats is.

Wat kunnen wij jou bieden?

Met onze expertise helpen wij jullie graag om het burgerschapsonderwijs in jullie school in lijn te brengen met deze nieuwe wet. Daarbij is voor ons niet alleen de wet belangrijk, maar ook onze visie op persoonsvorming als basis voor christelijk burgerschapsonderwijs.

Op de volgende bladzijde volgt een voorstel voor de route die jullie als school kunnen kiezen om de nieuwe wet over burgerschapsonderwijs een plek te geven in jullie onderwijs. In elke fase zijn er bronnen en hulpmiddelen beschikbaar. In elke fase staan onderwijsadviseurs van Driestar onderwijsadvies of KOC Diensten klaar om met jullie school mee te denken en met jullie team aan de slag te gaan. Dat meedenken kan variëren van een oriëntatie-/adviesgesprek, een webinar of teambijeenkomst tot een compleet burgerschapstraject.

Meer weten?

Driestar onderwijsadvies
Henk Vermeulen
Regisseur identiteit en vorming/
onderwijsadviseur
h.vermeulen@driestar-educatief.nl

Driestar onderwijsadvies
Hanna de Jong-Markus
Onderzoeker/ docent
j.j.markus@driestar-educatief.nl

KOC Diensten
Lianne de Baat
Onderwijsadviseur
hjdebbaat@koc.nu

VBSO
Wim Heenck
Organisatieadviseur
whheenck@koc.nu

VGS
Kees de Groot
Beleidsmedewerker
k.degroot@vgs.nl

Schooljaar 2020-2021

Wat kun je doen?

Start	- Oriënteer je als bestuurder(s) op het thema burgerschapsonderwijs en de visie daarop. - Benoem een werkgroep Burgerschap (samengesteld vanuit schoolleiding en team). - Ga na wat er van de school verwacht wordt. - Voer een oriënterend gesprek met een onderwijsadviseur om het terrein te verkennen. - Stel een schooleigen plan van aanpak en tijdpad op.
	- Organiseer met je team een nulmeting waarin je de stand van zaken m.b.t. burgerschapsonderwijs op de school in kaart brengt; let daarbij o.a. op wat gebeurt rond het werken aan (persoons)vorming en sociale competenties. - Voer met je team een contextanalyse uit zodat je weet wat specifiek voor jouw school belangrijk is. Hier kun je ook ouders, kerken of plaatselijke initiatieven bij betrekken.
Oriëntatie	- Bestudeer met bestuur, schoolleiding en team de missie en visie van de school vanuit de vragen rond persoonsvorming en burgerschapsonderwijs: Wat vinden jullie belangrijk in de concrete schoolsituatie van jullie school? - Formuleer een schooleigen visie en missie voor burgerschapsonderwijs; besteed daarbij o.a. aandacht aan de visie op de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en aan de manier waarop de school de gewenste schoolcultuur wil bevorderen. - Denk na over de manier waarop de opbrengst van het burgerschapsonderwijs geëvalueerd gaat worden.
Visie en missie	

Wat kan je helpen?*

Memorie van Toelichting (overheid) Dossier Burgerschap met nieuws over en duiding van het wetsvoorstel (VGS) Nieuwsberichten met nieuws over en duiding van het wetsvoorstel (VBSO) Webinar Introductie burgerschapsonderwijs 2021 (DE) Webinar Hoe doe ik dit met mijn team? (DE) - Oriëntatie-/adviesgesprek onderwijsadviseur (DE/KOC) Webinar Leiding geven aan verankering burgerschapsonderwijs binnen de school (KOC)	
Handreiking burgerschapsonderwijs (DE) - Landelijke uitwerkingen of toelichtingen, aangereikt door de overheid en overheidsgerelateerde instanties, zoals de quicksan en toolbox (PO-raad) en quicksan en toolbox (VO-raad) Webinar Plaats burgerschapsonderwijs in het curriculum (KOC) - Teambijeenkomst(en) met informatie over burgerschapsonderwijs en werkvormen voor nulmeting, contextanalyse en visievorming (DE/KOC) - Oriëntatie-/adviesgesprek onderwijsadviseur (DE/KOC)	
- Nulmeting en contextanalyse van jullie school (zie Oriëntatie) Uitgangspuntennotitie burgerschapsonderwijs (DE) - Visiedocument burgerschapsonderwijs reformatorisch VO (bestuurdersoverleg VO) - Oriëntatie-/adviesgesprek onderwijsadviseur (DE/KOC) - Teambijeenkomst(en) met informatie over burgerschapsonderwijs en werkvormen voor nulmeting, contextanalyse en visiedoordenking (DE/KOC) Burgerschapstraject met begeleiding en verdieping (DE) Burgerschapstraject met begeleiding en verdieping (KOC)	

Naar verwachting zal in het voorjaar van 2021 daarnaast beschikbaar zijn:

- Concrete uitwerking van gemeenschappelijke kern door experts (in opdracht van de Tweede Kamer),
- Visiedocument burgerschapsonderwijs reformatorisch PO (VGS/VBSO) (bestuurdersoverleg PO)

Verantwoording Bespreek de visie in de MR/AR en neem die na instemming op in het schoolplan. Zorg daarnaast voor een passende beschrijving in de schoolgids.

Er wordt momenteel gewerkt aan meetinstrumenten om het burgerschapsonderwijs te evalueren, o.a. in ZIEN 2.0 (ParnasSys)

*DE is de afkorting voor Driestar onderwijsadvies, KOC voor KOC Diensten

Schooljaar 2021-2022

In 2021 zal aanvullende informatie beschikbaar komen die van belang is voor de uitwerking van het burgerschapsonderwijs. Denk bijvoorbeeld aan wat in de gemeenschappelijke kern door experts zal worden beschreven of in het toezichtkader van de Onderwijsinspectie.

Dit schooljaar kun je je richten op de uitwerking van het onderwijsprogramma met concrete leerinhouden en evaluatie daarvan. Het wordt dan concreet zichtbaar hoe er gewerkt wordt aan een schoolcultuur die overeenkomt met de basiswaarden van de democratische rechtsstaat en hoe de school een oefenplaats voor burgerschap is.

Er komt medio 2021 ook meer informatie beschikbaar over de ondersteuning van leraren. De Tweede Kamer heeft het kabinet namelijk gevraagd om het onderwijs structureel te faciliteren in het professionaliseren, opleiden en ondersteunen van leraren binnen het domein burgerschapsonderwijs, en de profielorganisaties daarbij te betrekken.

Op basis van deze nieuwe informatie zullen wij medio 2021 opnieuw een suggestie doen voor de route die jullie kunnen volgen. Daarbij brengen we in kaart wat er reeds gebeurt in de verschillende lesmethoden, zoals bijvoorbeeld Stapp en Wonderlijk gemaakt (DE), en ander aanbod van onze organisaties.

De Stichting Leermiddelenontwikkeling voor het Reformatorisch Onderwijs (SLRO) heeft plannen om materialen voor burgerschapsonderwijs te laten ontwikkelen.

